

Ankica Ivančan, prof.defektolog
socijalni pedagog i rehabilitator
Supilova 29, Križevci
Mob: 091 365 8088;
E-mail: anaivancan@gmail.com
Križevci, 4.lipnja 2018.

Nalaz i mišljenje o Programu

«Zajedno u zajednici» - poticanje neovisnog življenja, socijalnog uključivanja i kvalitetnog provođenja slobodnog vremena osoba s invaliditetom ”

Hrvatski savez udruga osoba s tjelesnim invaliditetom (HSUTI)

Program «Zajedno u zajednici» - Poticanje neovisnog življenja, socijalnog uključivanja i kvalitetnog provođenja slobodnog vremena osoba s invaliditetom Hrvatskog saveza udruga osoba s tjelesnim invaliditetom (u daljnjem tekstu: program) je trogodišnji program koji je praćen i evaluiran tijekom prve godine provedbe, treći ciklus programa.

Način provedbe evaluacije:

- Uvid u opisni dio Programa
- Individualni razgovor sa stručnjacima koji su provodili program
- Analiza usmenih i pismenih evaluacija korisnika
- Analiza dostavljene dokumentacije i izvješća o provedbi programa

Program se u prvoj godini provodio od 01.06.2017. do 31.5.2018. godine. Osoba odgovorna za provođenje Programa u prvom polugodištu provedbe, od 01.06.2017. do 31.12.2017., voditeljica **Brankica Kunštek**, dok je u drugom polugodištu provedbe, od 01.01.2018. do 31.05.2018., odgovorna voditeljica Programa **Jozefina Kranjčec**.

U pismenom osvrtu navedeno je mišljenje u odnosu na ciljeve i svrhu Programa, način izvođenja programa, rezultate provođenja i preporuka za daljnje provođenje.

Cilj i svrha programa:

Kako je navedeno u Programu, cilj i svrha Programa je: doprinijeti razvoju alternativnih usluga te pridonijeti regionalnoj pokrivenosti uslugama. Dodala bih da je osnovni cilj Programa poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom te poboljšanje kvalitete života njihovih obitelji.

Navedeni su i specifični ciljevi:

- Informirati roditelje/skrbnike i članove obitelji osoba s invaliditetom o mogućim načinima poticanja neovisnosti osoba s invaliditetom o kojima skrbe, o svojim

Zakonom zajamčenim pravima na korištenje godišnjeg odmora i načinima ostvarivanja istih,

- Poboljšati kvalitetu života osoba s invaliditetom osiguravanjem izvaninstitucionalnog oblika skrbi putem Ljetnog kampa za osobe s invaliditetom (u daljnjem tekstu: Kamp) u kojem će osobe s invaliditetom dobiti mogućnost za razmjenu socijalnih kontakata, kvalitetno i organizirano provođenje slobodnog vremena, razonodu, sport, sudjelovanje u kulturnom životu i upoznavanje različitosti,
- Smanjiti socijalnu isključenost i siromaštvo organiziranjem usluge koja pridonosi socijalnom uključivanju,
- Educirati voditelje lokalnih udruga osoba s invaliditetom, na Simpoziju za voditelje udruga osoba s invaliditetom, o doprinosu i mogućnostima lokalnih udruga u razvoju mreže izvaninstitucionalnih usluga za osobe s invaliditetom u svrhu jačanja kapaciteta lokalnih udruga i kreiranja prilike za razvoj suradničkih odnosa različitih pružatelja usluga,
- Dizajnirati i tiskati edukativne materijale za radionicu s roditeljima/skrbnicima osoba s invaliditetom i brošuru za korisnike Ljetnog kampa za OSI te promotivne materijale za Simpozij,
- Upravljati Programom na učinkovit i ekonomičan način te pravovremeno predati izvještaje prema donatoru/ima, što uključuje i vanjsku evaluaciju na kraju svake godine provedbe.

Način provođenja Programa:

Vrste usluga i aktivnosti koje su planirane:

1. Informativne radionice za roditelje, skrbnike i osobe s invaliditetom
2. Ljetni kamp za tri grupe osoba s invaliditetom
3. Simpozij za voditelje udruga osoba s invaliditetom

Ciljane skupine korisnika su: roditelji ili skrbnici osoba s invaliditetom, zatim članovi lokalnih udruga, osobe s invaliditetom od 21 i više godina i na kraju voditelji lokalnih udruga osoba s invaliditetom, članica HSUTI-a. U Ljetnom kampu je sudjelovalo 28 osoba s invaliditetom, od toga 19 muškaraca i 9 žena iz Petrinje, Kutine, Siska, Grubišnog Polja, Zagreba, Bjelovara, Koprivnice, Križevaca, Daruvara, Samobora, Svetog Ivana Zeline i Donje Stubice.

U nalazu i mišljenju procjenjuju se:

1. Motivacija osoba odgovornih za provođenje programa i motivacija korisnika za sudjelovanje u programu te jake strane programa.
2. Sadržaj programa i u kakvoj je vezi s uspješnošću i zadovoljenjem potreba korisnika te ima li nedostataka i slabosti.
3. Proces izvođenja programa i koliko su sadržaji bili prilagođeni korisnicima odnosno koje su razvojne mogućnosti programa.
4. Koja je krajnja korist ovako dizajniranog programa i gdje su prilike za poboljšanje.

Rezultati provođenja Programa:

Ad.1/

Program 'Zajedno u zajednici' kreiran je s osnovnom idejom obuhvaćanja potreba osoba s invaliditetom kroz odmor i rekreaciju s potrebama njihovih roditelja i skrbnika za godišnjim odmorom te da se udruge koje djeluju na području RH kroz simpozij informiraju o najvažnijim pitanjima vezanim za osobe s invaliditetom. Povezivanje ove tri teme u jednu zaokruženu cjelinu daje ovom Programu veliki potencijal i mogućnosti da se nastavi kroz duži niz godina i postane tradicijom.

Uvidom u dokumentaciju o aktivnosti *informativne radionice za roditelje, skrbnike i osobe s invaliditetom* vidljivo je da se poticao razvoj drugačijeg pogleda na odmor i zabavu te davao se značaj vještinama razumijevanja potreba svoje djece. Time se olakšao proces donošenja pristanka roditelja za odlazak u ljetni kamp kao i razumijevanje vlastitih potreba za odmorom i predahom od kontinuirane brige za osobu s invaliditetom. Iz dokumentacije i razgovora s voditeljima programa vidljivo je da su odgovorno pristupili ovoj aktivnosti i da razumiju kako funkcionira ljudska motivacija. To se odnosi na razumijevanje svih uključenih u proces.

Autori programa kao i izvoditelji, vođeni visokom razinom motivacije, u aktivnosti *Ljetni kamp za tri grupe osoba s invaliditetom* pripremili su različite aktivnosti koje su osmišljene da omoguće povezivanje sudionika. Motivacija voditelja aktivnosti vidljiva je iz njihovih odgovora na evaluacijska pitanja, a mogla bi se podvesti pod zajednički nazivnik prosječne ocjene od 4,84 i najčešći odgovor *Korisnici su bili jako sretni i zadovoljni i to se moglo primijetiti po njihovim licima.*

U razgovoru s voditeljima aktivnosti doznaje se da su tijekom provedbe ljetnog kampa iznosili svoja stajališta, probleme i stresne situacije, kako ih oni vide, te kroz timski razgovor i razmatranje pronalazili rješenja koja su bila učinkovita i kvalitetna.

Uvidom u aktivnosti primjećuje se da su predloženi sadržaji bili raznoliki i atraktivni, a uključuju fizioterapiju, psihološku radionicu, vježbe u vodi i na suhom, plivanje, ples, društvene igre, likovne aktivnosti, literarne aktivnosti uz glazbu, turistički obilazak grada te upoznavanje kulturnih i drugih sadržaja Zadarsko-kninske županije uz stručno vođenje turističkog vodiča. Potrebno je naglasiti da su korisnici imali izbor čime će se baviti odnosno koji oblik zabave i odmora žele odabrati.

Motivacija korisnika ovog programa očituje se u njihovim odgovorima na evaluacijska pitanja, a rezultati su slijedeći: Prva grupa od 9 korisnika ocijenila je ljetni kamp prosječnom ocjenom 5,00. Druga grupa od 9 korisnika ocijenila je ljetni kamp prosječnom ocjenom 4,95 i treća grupa korisnika, također njih 9, ocijenila je ljetni kamp prosječnom ocjenom 4,67, što ukupno čini vrlo visoku prosječnu ocjenu od 4,87. Rezultat govori o visokom zadovoljstvu smještajem i hranom, ponuđenim aktivnostima, voditeljima aktivnosti i organizatorom HSUTI, a njihove napomene poput: *Svaka čast. Želim svake godine ovakav kamp.* ili *Da idemo svake godine. Sredite to ako možete.* ilustriraju motiviranost za gore navedeno.

Dosljednim provođenjem aktivnosti ljetnog kampa voditelji pridonose kvaliteti programa i čine ga vrlo korisnim što se procjenjuje kao jaka strana ovog programa. Jaka strana programa su također i osobe s invaliditetom, jer je, iz njihove perspektive gledano, napokon netko prepoznao njihove potrebe za odmorom, zabavom, ljudskim kontaktom i omogućio da ih na adekvatan način zadovolje.

Ad 2/

Sadržaj Programa usklađen je s potrebama osoba s invaliditetom u smislu socijalne interakcije, osjećaja pripadanja određenoj skupini te stvaranja novih veza i prijateljstava. Isto tako, ovaj Program omogućuje osobama s invaliditetom da zadovolje svoju potrebu za slobodom i donošenjem odluka u svojem životu. Mogu steći iskustvo izbora što će raditi, kako će se odmarati, družiti, zabavljati, kao i kamo će usmjeriti svoj život. To iskustvo će nekima od njih omogućiti da steknu samopouzdanje i izgrade pozitivnu sliku o sebi.

Ciljevi organiziranja simpozija su u skladu s osnovnim, potrebama članova udruga osoba s invaliditetom za pravodobnim informiranjem i prosljeđivanjem informacija institucijama koje su zadužene za njihovo rješavanje. Simpozij koji je organiziran ove godine u ožujku zadovoljio je potrebe za pravodobnim informacijama o načinima na koje udruge mogu efikasno funkcionirati i zadovoljavati potrebe svojih korisnika.

Kao i u prethodnom nalazu i mišljenju, slabosti ovog programa su što isti korisnici ne mogu koristiti uslugu ljetnog kampa svake godine, budući da je broj korisnika limitiran. Također trajanje smjene je prekratko pa ju se predlaže povećati sa 5 na 10 dana te uključiti veći broj sudionika. Nije dovoljno da jedan korisnik, osoba s invaliditetom, bude jednom na moru, da shvati kako je to dobro i korisno za njega, a onda ostale godine sanja o tome kad će ponovo doći na red i moći uživati opisane blagodati.

Zatim se predlaže da evaluacijski upitnik bude što precizniji s mogućnošću opširnijih odgovora u kojima bi voditelji aktivnosti dobili točnu povratnu informaciju o tome što je korisnicima konkretno nedostajalo i kako ovaj program može biti još bolji. Pitanja otvorenog tipa, na koja se traži opisni odgovor preciznije pogađaju određene potrebe. Umjesto ocjenjivanja i rangiranja o pojedinoj temi kao što je smještaj i prehrana, da odgovore čime su bili najzadovoljniji u pogledu smještaja i prehrane, što im je u kampu bilo najzabavnije, najkorisnije, u kojim aktivnostima i uz koje voditelje su se osjećali sretnima, uvažavanima, slobodnima itd. Također je korisno postaviti pitanja tipa: *Što vam je nedostajalo* ili *Što biste željeli da je drugačije* ili *Vaši prijedlozi za poboljšanje kampa*.

Ad 3/

Organizacija simpozija pokazuje da se vodilo računa o širem kontekstu poimanja osoba s invaliditetom i njihovih prava, Sudionici su imali priliku slušati stručna predavanja i raspravljati o pojedinim temama. Dvodnevni rad polučio je i određene zaključke od kojih su najznačajniji: donošenje Zakona o inkluzivnom dodatku, prijedlozi obnove voznog parka u udrugama za osobe s invaliditetom, skraćivanje postupka vještačenja i donošenje zakona o sustavnom financiranju udruga koje su reprezentativne.

Proces izvođenja programa prati već ustaljenu praksu organizacije roditeljskih sastanaka, a ove godine ti sastanci su organizirani u Kutini, Sisku i Bjelovaru odakle su planirani korisnici ljetnoga kampa. Prema opisu izvoditelja, ti sastanci su vrlo korisni jer obuhvaćaju teme koje zanimaju roditelje ili skrbnike te osobe s invaliditetom.

U svrhu razvojnih mogućnosti programa predlaže se organizirati takve sastanke u više gradova u RH, omogućiti udrugama da mogu pozvati predavača ako to žele i da stručni predavači imaju mogućnost doći na poziv i u najudaljeniju udrugu. Adekvatno i pravodobno informiranje je osnova za kvalitetnu suradnju, a suradnja je temelj razvoja sustava koji je za osobe s invaliditetom učinkovit i podržavajući.

Ad 4/

Krajnja korist ovako dizajniranog programa je u tome što djeluje sustavno na tri razine istovremeno. Korisnici usluge *Informativne radionice za roditelje, skrbnike i osobe s invaliditetom* su svi zainteresirani subjekti, a pogotovo roditelji koji pravodobnim informiranjem o svojim pravima i pravima svoje djece dosižu razinu u kojoj mogu doživjeti brigu institucija za njihove probleme te njihovo rješavanje.

Kao što je već rečeno, prilike za poboljšanje leže u što većem broju roditelja ili skrbnika, odnosno udruga obuhvaćenih ovim programom kao i u direktnom informiranju o pravima osoba s invaliditetom kao i osoba koje skrbe o njima.

Korisnicima usluge *Ljetni kamp za tri grupe osoba s invaliditetom* omogućeno je da mogu kvalitetno provesti godišnji odmor sa svim sadržajima koji su usmjereni na zadovoljenje njihovih potreba. Ljetni kamp je originalna ideja koja se provodi već duže vrijeme i čiji pokazatelji govore o visokom stupnju zadovoljstva korisnika ovom uslugom.

Usluga se može učiniti još kvalitetnijom kroz povećanje broja korisnika, produženje vremena boravka u kampu i poboljšanje evaluacijskog upitnika za korisnike i voditelje. Naravno da to iziskuje veća financijska sredstva, no dugoročno takva skrb o članovima društva koji su u neravnopravnom položaju isplativa je jer njeguje njihovo zdravlje, poboljšava povezanost sa zajednicom i usređuje ih kao pojedince. Također, medijsko praćenje uvijek može biti bolje, uključivanjem tv postaja koje do sada nisu bile uključene ili rezultati prezentirani na nekom simpoziju u inozemstvu.

Krajnja korist usluge *Simpozij za voditelje udruga osoba s invaliditetom* očituje se u detaljnoj informiranosti čelnika udruga s invaliditetom te u učinkovitom i kvalitetnom vođenju svoje udruge. Simpozij je nužan zbog važnih informacija na stručnoj i znanstvenoj razini kao i zbog njegovanja susreta i suradnje članova udruga koji imaju slične ili iste ciljeve, namjere, izazove i probleme.

Preporuka za daljnje provođenje:

Iz navedenog se može zaključiti da su ciljevi programa u prvoj godini provođenja postignuti i da je svrha programa ostvarena. Uvidom u dostavljenu dokumentaciju i analizom aktivnosti koje su realizirane te kroz razgovor sa sudionicima programa zaključujem da je program postigao svoju svrhu i ostvario postavljene ciljeve.

Aktivnosti koje su planirane, realizirane su učinkovito i logično, redosljedom koji se nadopunjavao. Sudionici u programu iskazali su pismeno zadovoljstvo sudjelovanjem u njemu te vrlo visoko ocijenili njegovo provođenje.

Najveća vrijednost programa je što je koncipiran na način da prati potrebe korisnika kojima je namijenjen, kao i integraciju osoba s invaliditetom u zajednici. Sadržaji su bili prilagođeni korisnicima, omogućujući im osjećaj zadovoljstva i uspješnosti.

Opisani program 'Zajedno u zajednici' ocjenjujem vrlo **vrijednim te socijalno osjetljivim**. Preporučujem daljnje provođenje programa, u cilju zadovoljenja potreba korisnika i njihovih obitelji.

Ankica Ivančan, prof.defektolog, v.r.